Народна банка на Република Северна Македонија
Дирекција за статистика

Скопје, 30 јуни 2020 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: прв квартал 2020 година

На крајот на првиот квартал од 2020 година, **бруто надворешниот долг** со исклучен ефект од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка[1], изнесува 8.127 милиони евра и забележа квартален пад од 64 милиони евра. **Бруто надворешните побарувања** без ефектот од специфичните активности на централната банка забележаа намалување од 195 милиони евра и изнесуваат 5.188 милиони евра. Поголемото квартално намалување на побарувањата во однос на обврските доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 130 милиони евра, со што на крајот на март 2020 година тој изнесува 2.938 милиони евра. Притоа, зголемувањето на нето надворешниот долг во првиот квартал произлегува од зголемениот приватен и јавен нето-долг (за 99 и 31 милион евра, соодветно).

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2019		31.03.2020		квартална промена		
	мил. евра	% БДП	мил. евра	% БДП	мил. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	**8,191.2**	**72.2**	**8,338.9**	**76.3**	**147.8**	**1.8**	**4.1**
Бруто надворешен долг без репо	**8,191.2**	**72.2**	**8,126.7**	**74.3**	**-64.5**	**-0.8**	**2.1**
Долгорочен долг	6,100.8	53.8	5,962.3	54.5	-138.5	-2.3	0.7
Краткорочен долг	2,090.3	18.4	2,376.6	21.7	286.3	13.7	3.3
Јавен долг	3,836.6	33.8	3,814.7	34.9	-21.9	-0.6	1.1
Приватен долг	4,354.6	38.4	4,524.3	41.4	169.7	3.9	3.0
Бруто надворешни побарувања	**5,383.3**	**47.5**	**5,401.0**	**49.4**	**17.7**	**0.3**	**1.9**
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	**5,383.3**	**47.5**	**5,187.9**	**47.5**	**-195.4**	**-3.6**	**0.0**
Нето надворешен долг	**2,807.8**	**24.8**	**2,937.9**	**26.9**	**130.1**	**4.6**	**2.1**
МИП, нето	**-6,393.1**	**-56.4**	**-6,650.1**	**-60.8**	**-257.0**	**4.0**	**-4.5**

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2019 година е проценет (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, прво тримесечје од 2020 година" од 8.6.2020 година). Податокот за 2020 година е проекција на НБРСМ.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

[1] Се однесува на репо-активностите на НБРСМ. При склучувањето на репо-трансакциите се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми") коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето обратни репо-договори, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРСМ врши истовремено врзано склучување репо и обратни репо-договори, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи истовремено се склучуваат, на нето-основа, овие трансакции имаат неутрален ефект, односно се јавуваат во речиси идентичен износ и на страната на обврските и на страната на побарувањата, поради што не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција[2],** на крајот на март 2020 година, изнесува 6.650 милиони евра, или 60,8% од проектираниот БДП за 2020 година. Од овој износ, најголемиот дел, или 86%, се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 75% се врз основа на сопственички капитал.

Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг, на крајот на март од 2020 година, изнесува 8.339 милиони евра (или 76,3% од БДП) и бележи квартално зголемување од 148 милиони евра (или за 1,8%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто-долгот бележи квартално намалување од 64 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на намалениот јавен долг за 234 милиони евра во услови на раст на приватниот долг за 170 милиони евра. Кварталното намалување на јавниот долг (без специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка) главно е резултат на намалениот долг на секторот „држава" (за 228 милиони евра), како и на падот на долгот на јавните банки и јавните претпријатија (за 6 милиони евра). Растот на приватниот надворешен долг се должи на зголемениот долг на капитално поврзаните субјекти (за 140 милиони евра), небанкарскиот приватен сектор (за 24 милиони евра) и приватните банки (за 6 милиони евра).

Извор: НБРСМ.

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на првиот квартал од 2020 година, изнесуваат 5.401 милион евра (или 49,4% од БДП) и оствари ја квартално зголемување од 18 милиони евра (или за 0,3%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се намалени за 195 милиони евра.

[2] Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

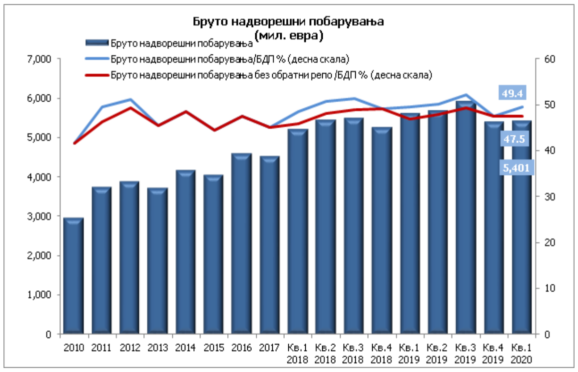

Извор: НБРСМ.

Нето надворешен долг

На 31.3.2020 година, нето надворешниот долг изнесува 2.938 милиони евра (или 26,9% од БДП). Нето надворешниот долг на земјата во првиот квартал од 2020 година е зголемен за 130 милиони евра, или за 4,6%. Од аспект на структурата, и понатаму поголемо учество во вкупниот нето-долг има приватниот нето-долг со 69%.

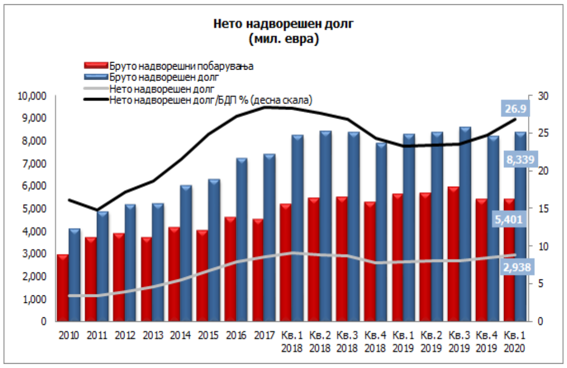

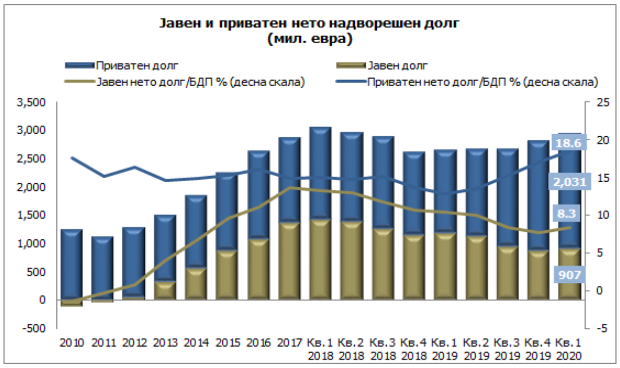

Извор: НБРСМ.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) во текот на првиот квартал од 2020 година е зголемена за 257 милиони евра и изнесува 6.650 милиони евра, што претставува 60,8% од проектираниот БДП за 2020 година.

Кварталното зголемување на негативната нето МИП речиси во целост произлегува од зголемените обврски (за 251 милион евра), а во помал обем и од намалувањето на средствата (за 6 милиони евра). Гледано по инструменти, нето-обврските врз основа на

должнички инструменти бележат зголемување за 130 милиони евра, додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти се зголемени за 127 милиони евра.

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Кв.1 2018	Кв.2 2018	Кв.3 2018	Кв.4 2018	Кв.1 2019	Кв.2 2019	Кв.3 2019	Кв.4 2019	Кв.1 2020
Меѓународна инвестициска позиција, нето	**-4,177.6**	**-4,558.4**	**-4,549.0**	**-5,082.7**	**-5,576.0**	**-5,822.5**	**-6,118.0**	**-6,143.3**	**-6,193.7**	**-6,039.5**	**-6,218.0**	**-6,251.5**	**-6,242.1**	**-6,393.1**	**-6,650.1**
Средства	**4,257.5**	**4,082.5**	**4,634.0**	**4,571.9**	**5,171.3**	**5,157.3**	**5,835.1**	**6,105.6**	**6,156.4**	**5,913.6**	**6,310.1**	**6,422.8**	**6,710.2**	**6,215.7**	**6,209.5**
Директни инвестиции	533.6	617.8	475.6	655.0	811.9	967.6	1,021.2	1,083.9	1,125.3	896.2	1,051.9	1,156.9	1,205.8	989.8	1,068.8
Портфолио инвестиции	63.1	107.7	155.0	212.6	255.2	300.2	310.4	337.2	345.1	321.2	341.1	366.2	381.5	406.1	352.4
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.9	0.9	1.0	1.2	2.8	2.8	2.8	2.9	2.9	2.9	2.8	2.9	2.9	2.9
Валути и депозити	537.0	540.0	623.6	615.4	627.3	635.5	668.8	675.9	683.7	694.0	674.6	591.0	618.3	580.0	559.8
Заеми	246.4	91.3	98.2	67.1	52.1	56.1	348.5	349.8	312.7	74.5	374.9	337.8	395.3	81.0	296.2
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	684.1	730.3	842.7	757.4	809.6	858.8	906.1	1,013.7	977.4	1,057.2	997.6	1,039.6	978.5	893.1	911.8
Останати сметки за наплата	0.0	1.4	1.5	1.7	0.5	0.1	0.1	0.2	0.4	0.5	0.5	0.2	0.6	0.3	0.3
Девизни резерви	2,193.3	1,993.0	2,436.5	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,577.1	2,642.2	2,709.1	2,867.1	2,866.4	2,928.2	3,127.5	3,262.6	3,017.3
Обврски	**8,435.1**	**8,640.8**	**9,183.0**	**9,654.6**	**10,747.3**	**10,979.8**	**11,953.1**	**12,248.9**	**12,350.1**	**11,953.0**	**12,528.1**	**12,674.3**	**12,952.3**	**12,608.8**	**12,859.7**
Директни инвестиции	4,146.8	4,485.7	4,378.3	4,951.3	5,392.2	5,598.1	5,915.3	6,133.3	6,250.9	6,141.3	6,348.2	6,463.5	6,589.0	6,554.5	6,801.6
Портфолио инвестиции	408.3	253.2	776.6	848.8	1,362.2	1,476.3	1,891.8	1,876.2	1,838.7	1,813.2	1,821.6	1,826.4	1,777.8	1,721.3	1,646.3
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	4.1	4.4	4.3	6.0	2.3	2.7	3.2	3.7	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.3
Валути и депозити	198.7	168.4	157.7	148.5	174.2	195.2	191.8	192.7	191.8	206.2	208.7	221.5	207.9	254.2	259.6
Заеми	2,771.8	2,883.1	3,024.4	2,961.7	3,014.7	2,872.0	3,070.9	3,159.2	3,159.8	2,883.4	3,216.6	3,197.3	3,336.6	3,127.6	3,219.6
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	832.8	773.2	763.4	656.7	714.6	757.7	803.0	805.0	825.9	824.8	847.6	881.2	901.9	865.6	847.1
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	52.9	0.0	0.0
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски	76.7	73.2	78.2	83.2	83.2	78.2	77.5	79.2	79.2	79.8	81.2	80.2	81.9	81.3	81.3

Извор: НБРСМ.

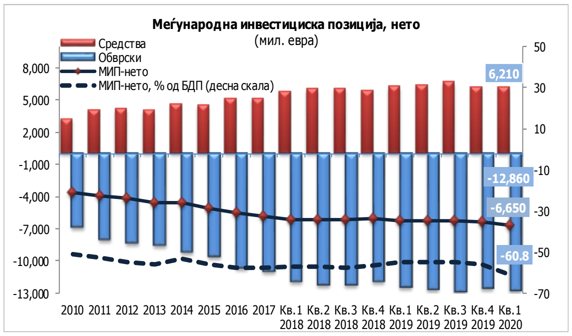

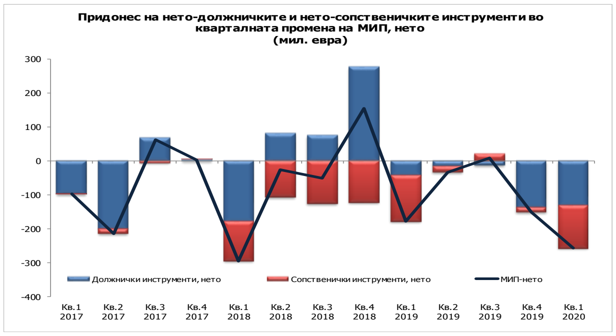

Извор: НБРСМ.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:
http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspx

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspx

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:
http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:
http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf
Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 30 септември 2020 година (референтен пресек заклучно со јуни 2020 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).